

MEIE AEG

Milliseks kujuneb Venemaa?

Vägivaliaga ei saa parandada maailma. Seda saavad teostada ainult need inimesed, kelle läbi jumalik õhkkond saab olla maailmas.

Hilti.

Võim, mis on antud inimestele, peab toetuma õrnal, elaval südametunnistusel, kuna halastamatute kätes võim muutub tooruseks. Tehnika saavutused on lähendanud inimesed üksteisele aga ka ühtlasi eemaldanud üksteisest. Kus on võim, mis nad seob ühiseks tervikuks? Ilma ühenduse, usalduse ja vastutavuse jõuta ühiskond muutub kaoseks. Võime aimata, mis saab kultuurühiskonnast, mille ühenduse jõud on halvatud. Pauluse sõnadel on meie rahvapõlve ja kultuuriülistamise kohta iseäraline tähtendus: Kui ma räägiksin inimeste ja inglil keeltega ja teaksin kõik salajad asjad ning teadused ja mu käes oleksid kõik loodusejõud, aga mul poleks armastust, — siis ei oleks minust kasu, siis ma vaid muudaksin maailma kaoseks, põrguks maa peal.

P. Althaus.

Haridus ilma usuta muudab inimese rafineeritud elajaks.

Wellington.

Tõde ja õigus on moraalse kasvatuse tugevam alus.

R. Raumer.

Meie Aeg

5. aastakäit.

8. oktoober 1934.

Nr. 10.

Nõukogude Wene astus Rahwasteliitu.

Viimase täistogu istungelt.

Ülal vasakul: Täistogu esimees, Rootsi välisminister Sandler (vasakul) vestlemas helveetsia liidundunit Mottaga, kes pidas ägeda kõne N. Wene vastu.

Ülal paremal: Nõukogude väliskomisjar Litwinow (vasak.) ja Prantsuse välisminist. Barthou peavad omavahel nõu, kuidas wiia läbi Wenemaa vastu võtmine Rahwasteliitu.

Rõrwal: Litwinow esineb kõnega pärast Wenemaa vastu võtmist Rahwasteliitu, avaldades juhatusele ja kõigile delegatsioonidele vastuvõtmise eest tänu.

Mis teeb nüüd enamlus?

Wenemaa suurusejoowastus.

H. Pilt.

Nõukogude Wene on astunud Rahwasteliitu. Seega jääb oodata, et enamlus astub tagasi oma senisest seisukohast, kaotab proletaarse diktatuuri, võimaldab wabamajanduse ja annab igale kodanikule mõtte- ja tegewuswabaduse. Kuid seeford wiist seda weel ei tule.

Nõukogude Wene Rahwasteliitu astumine on kahtlemata suursündmus, kuid mitte seepärast, et tema astus, waid et teda wajati ja wõeti. Ta kuma see on toimunud rohken teiste joowil, siis see on juust tema seisukoha kinnitamiseks ja tema mõju weelgi suurendamiseks. Seepärast ei saa oodata, et nüüd peaks järgnema tema maailma-waadete muutmise.

Tuleb mõista neid põhjuji, miks Wenemaa astus Rahwasteliitu ja miks teda sinna kutsuti. Seni hoiduti temaga läbi käimaist ja temaga ei saadud läbi käia. Temale waadati sunnibaldawalt ja ta ise oli iseteadlik ning jatkas oma fanaatilisest poliitikat ja oma misjoni lewitamist. Ta on seni Rahwasteliitu maha teinud wäga jämedate wäljendustega. Nüüd ta ise aga on Rahwasteliidus.

See asjaolu on tulnud Euroopa olufordade muutusest. Rahwasteliidust on tekkinud teatawate juurriikide koalitsioon, jõudude koondus. Wastastanna moodustawad juurriigid wäljaspool Rahwasteliitu — Saksamaa ja Jaapan. Praegu on Euroopal raskeid ja keerulisi probleeme rohken kui seda riigimehed ja wälispoliitika juhid juudawad lahendada. Ühinemised toimitakse rahufindlustamise sildi all, aga keegi ei saa uskuda selle rahu kestwusse, seepärast luuakse enneolemata wahelfordi, et sõjapidamist muuta endale kasulikuks. Seal on näiteks Austria küsimus, millele hiljutine natšide mäjs andis erilise pinewuse. Itaalia, Prantsusmaa ja Inglismaa on ühtewiisi huvitatud Austria iseseiswuse säilitamisest ja ükski ei taha mingil tingimusel lubada, et Saksamaa Austria ära neelab.

Oli karta, et Wenemaa ühineb Saksamaaga. See võimalus tuli juhtida mööda Nõukogude We-

ne Rahwasteliitu kutsumisega ja wõtmisega. Subtiwast oja selle probleemi lahendusel etendas Prantsuse diplomaatia. Kui nüüd Wenemaa wõeti wastu Rahwasteliitu, kus temale koguni anti alatine koht nõukogus, siis wõlgneb ta selle eest tänu peamiselt Prantsuse wälisministriile Barthoule. Barthou on juhtinud maailma, mitte Hitler. Saksamaa wastu on kujunemas rinne, mida ainult pimedad weel ei näe. Barthou on piiranud Saksamaad igast küljest ja Rahwasteliidu wiimase täiskogu ajaloolisel istungil, 18. septembril j. a., Wenemaa wastuwõtmisega ta fulges selle ringi. Prantsusmaa, Inglismaa ja Itaalia seisawad nüüd teineteisele lähemal kui kunagi warem ning Nõukogude juurriik on nende õiguslik liitlane. Poola — see on päewaküsimus — tuleb tagasi liitlaste juure. Poola on Saksamaalt saanud kõik, mida ta wajab, nüüd ei waja ta Saksamaad enam. Barthou juu läbi tunnustati ta juurriigiks.

Minult ükšitud wäiksemad riigid, kel wäike kaal maailmapoliitikas ja Wene wägivalda küll saanud tunda, olid tema wastu. Nii näiteks Saksamaa liidunõunik dr. Motta tõi täiskogu istungil ette, et Wenemaa ei ole Rahwasteliidu wäeriline.

Nõukogude Wene delegatsioon wäliskomisjar Litwinowiga eesotjas, kannatas ära kõwad sõnad ja piirdus õige alandliku ojaga. Nõukogude Wenele endale on ka kasulik ennaist Euroopas kindlustada. Tal on hirm Jaapani ees. Ta tahab oma riigi üles ehitada.

Rahwasteliitu ta pole wõetud juurtel tingimustel. Ja Litwinow oma esimeses kõnes Rahwasteliidus ei lubanudki oma seisukohti muuta.

Litwinow ütles: „Poliitikast, mis sihtis Nõukogude Liidu eraldamisele, on nüüd loobunud. Kuid Rahwasteliit peab walwama selle üle, et ei tehtaks uusi katseid Nõukogude Liidu sissemisest asjadesse jgamiseks. Nõukogude Liit on ühinenud Rahwasteliidu uue sotšjalise majandusüsteemi esindajana. Tema ei loobu oma süsteemist,

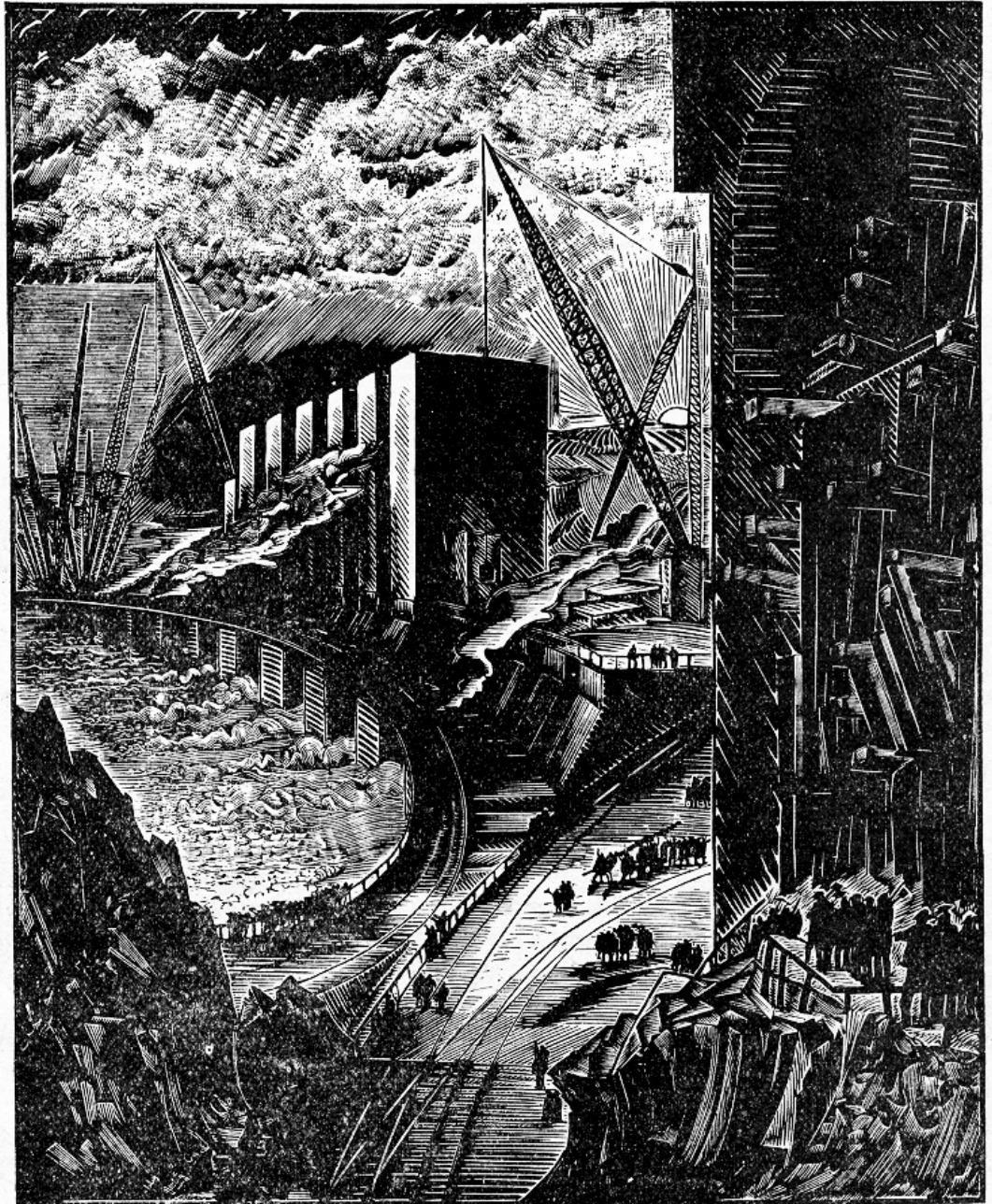
luid ta tahab olla võimjaks rahuteguriks Rahvasteliidus."

Kõige oletuste kohaselt Nõukogude Wene jatab enamlist revolutsiooni. Selleks on toodud nii palju ohvreid, ja nüüd näib neile olevat mõtteus oma sihte muuta ja midagi uut uuesti peale alata. See ei la-segi inimestest teha, sest enamliste korrassa ol-lasse juurdunud.

Nõukogude Wene kuulutab kommunistliku maailmarevolutsiooni. Kas see läheb täide? See ei ole inimese teha. Piibli ettekuulutusel, mis kõik suured muutused ette kuulutanud, ei näita, et täitunud kommunistide lootused juures maailmarevolutsioonis.

Nõukogude Wene on võtnud kõik abinõud tarvitusele, et teostada revolutsiooni. Ta kuulutab määratunud jum-mad oma tööstusele ja propagandale. On ehitatud hiigla jõujaamad ja tehased. Suurim neist on Dnjeproges (Dnjeprostroi), Dnepri jõe äärestikul, mis on ühtlasi maailma suurim. Wene dieti kopeerib amerikanismi, kuid ta tahab oma amerikanismiga trumbata ka Ameerika enda. Iga ettevõtte, mis praegu valmib või rajatakse Nõukogude Wenes, on kas maailma kõige suurem, võimsam, või võrdne kõige suuremale, võimsale või jällegi Euroopas kõige suurem, olgu küsimuses tehased, jõujaamad või miski muu. Tahetakse näidata ja masse julgereerida, et kommunismis on maailmaparandav jõud.

Wene võib jeda teha, sest tema loodusvarad on kajutamata. Kuna riik on määratu suur, siis loomulikult peavad olema suured ka tema ettevõtted.

A. KRAVTŠENKO

„DNJEPROSTROI“

(gravüür)

Ka pealegi tööstuse tehnikas tal pole tarvis katsetada, vaid võtta otsekohe tarvitusele sisetoodud viimistletud masinad. Kommunismi teenet ega leiutust pole seal milleski. Ilma kommunismita oleks võidud teha nende võimaluste juures veel paremat. Nüüd on tööline ja põlluharija ikkagi viletsuses ja armetuses. Töölisel pole õigust kaasa rääkida, vaid tal jääb oodata paremat aega, mida lubatakse vast tulevasele põlvkole. Revolutsioon jääb revolutsiooniks, lõhkumiseks.

Wenemaa waimne elu kannatab kommunistliku jurme all kõige rohkem, mis jamuti ei töota temale head tulevikku. See ei ole suur edu, kui armastus ja halastus nimetatakse nõrkuseks, südametunnistus ja moraal — üleliigseks.

Hing vaikib...

E. TRUSSMANN.

Ütspäinīs Jumala juures on mu hing wait.
Eaul 62, 2.

Meie hing on waene nälginud kerjus, kes otsib rahu, waifust. Kes juudab waigistada hinge nälga? Kes ütles lohutawa sõna, jaadaks rahustawa pilgu? Kõikjal õhtab wastu külm, halli igapäewust. See hall igapäewus on nii walus ja rufum, et tahab südamest pühkida kõik õilsad tunded.

Ta ongi meid murdnud. Tulewad wastu inimised, kelle näod ilmema, silmis wäsinud läige. Nende pillid ekib kujukil taugustel, rändab tundmatu radadel, millel ei näi olewat lõppu. See on hinge pill. Ta otsib midagi. Ta kirjendab millegi järele.

Tänapäew pakub palju, kuid see ei toida hinge. Me oleme rikkad, aga meie hing on waene. Kurwem on see, et piüime oma hinge petta. Tahame anda temale kivi leiva asemele. Otsime rahu sealt, kus seda pole: Hing otsib jäädawat rahu.

Oleme jäänud mõõraiks üksteisele. Oskame rääkida ainult äripäewa keelt. See on walus keel, mõõras keel meie hingele. Puuduwad mahedad, troostirikad sõnad. Puudub kaastunne, armastus ja osawõtt. Meid õiljaid aateid ihaldab meie hing. Ta tunneb nende järele kustutamata nälga. Ta otsib ja hiiüab. Ta on wäsinud ja ahastab, sest keegi ei märka tema piüideid. Veel enam, meid lohutakse ja tallatakse jalgega.

Ta ikka hiiüab. Miks me ei wasta. Me teeme, nagu ei kuulekski. Me naerame ta rumalaid piüideid, aga naerame ikenast. See on ju meie oma waene hing, kes tahab leida rahu, jäädawat rahu. Miks me ei anna talle seda? Kas ootame

tema surma. Kuid ühes temaga sureb ka ihu ja lõpp kõigel.

Meil on rutt, me tormame. Aga kuhu? Kas on meil ka eesmärk? Ja kui on, kas oleme sellega rahul? Jääme hetkekski peatuma; seisatame ja kuulame. Paneme käe südamele ja küsime: Hing, kas sa oled rahul? Kordame seda küsimust ja piüime leida wastust.

Sellele saab olla ainult üks wastus. On ainult üks rahu, mis waigistab südame. Ainult üks on, kes ei peta. Kes juudab waigistada hinge nälga? Peame õppima tundma oma äratippuwust kellestki, kes ei ripu ära meist. Kes ajub kõrgemal meist, keda ei waewa mured ega piina hall igapäewus, kes on rahu ise. Ainult sealt võib tulla rahu südamesse. See rahu on nii magus, nii suur, et seda ei ületa miski. Kes jelleni on jõudnud, see ei himusta muud.

Tuhandeid aastaid tagasi hiiüdis laulja: „Kes on mulle taewas armjam, kui sina? Kui ma sinu juures olen, ei himusta ma ühtki siin maa peal.“ Peame õppima temaga kõnelema, temaga nõu pidama. Temale peame kurtma oma mured ja soowid, tema mõistab. Mändagem põlweid, juhtigem pilgud üles. Waigistage oma hinge, sest siis waigistate ennast, leiate täieliku rahulduse. Täituwad kõik soowid ja igatfused.

Kuulge, armsad kaaskristlased, oma südame häält ja rahuldage oma hinge! Kui olete teda jeni petnud, ärge petke enam! Kui olete abi otsinud mujalt, ärge otfige enam! Seiske, kuulake, alandage ja wõtte wastu! Teile pakutakse jäädawat hingerahu. Awage waid süda ja wõtte! Kõlaga meie südames sõnad: „Ütspäinīs Jumala juures on mu hing wait, tema käest tuleb abi.“

A. JANSEN
•Rannamotiiv• (õli)

Õiguse ja ülekohtu võitlus.

E. Ney.

Maailmas on valitsemas kaks jõudu — headus ja kurjus, õigus ja ülekohtus, tõde ja vale. Need jõud on teineteisega alatises võitluses, mida tõendab ajalugu ja ka igapäevane elu. Sõjad, revolutsioonid, poliitika, majanduslik tegemus. jorfiaalne elu ja teised ajaloolised nähted jutustavad selgel keelel ägedast heitlusest õiguse ja ülekohtu põhimõtete vahel. Nende kabe jõu olemasolu tunneb iga üksik inimene oma elus ja oma sisetunnetes. Neegi kainele mõtleja inimene ei saa seepärast eitada nende olemasolu.

Neid on aga raske analüüsida ja nende sügavamat põhjust üles leida, või lähemalt öeldud: headuse ja kurjuse probleemi lahendada. Teadus ei jakka jeda teha, sest tal puuduvad selleks teadmised ja abinõud. Need jõud ei piirdu ainult meie maailmaga, vaid on pärit väljaspoolt meie maailma piirid, mille tõttu inimese teadmine ei võigi ulatuda nende alguseni ja juurteni.

Uks on see ala, mis tegeleb headuse ja kurjuse küsimustega. Ta lahendab neid meile tõetruult ja kõige paremini. Pühakiri on usu alus ja juhataja. Sealt leiame järelikult ka seletuse tõe ja vale probleemidele. Temas näidatakse jeda võitlust, mis käimas nende jõudude vahel ja kuidas see võitlus lõpeb.

Sagiiks tunneb nende mõju ja meie maine elu ja igavene saatus mõjutatakse võitluse käigust ja meie suhtumisest sellesse. Seepärast igaljuhul tuleb olla teadlik headuse ja kurjuse vahelises võitluses.

Suovitama kokkuvõtte võitlusest hea ja kurja vahel leiame ilmutamise raamatu kaheteistkümnendas peatükis. Kuulus jutlustaja Spurgeon (loe Spördjehon) ütleb selle peatüki seletuses: „Selles peatükis võime näha nagu ühes panoramas täielist võitlust hea ja kurja põhimõtete, Jumala ja saatana vahel. Siin on meie ees võitlus naise ja mao vahel, millega algab Jumala sõna ja samuti esimese töötuse selge arenemine: Mina tahan vihavaenu tõsta sinu ja naise, sinu seemne ja tema seemne vahel.“

Ehitud naine.

Johannes annab järgmiselt nägemuse kirjelduise: „Ja üht suurt tähte nähti taewas: üks naine oli ehitud päikesega ja kuu tema jalgade all, ja tema peas kroon kaheteistkümnest tähest. Ja ta oli käima peal, ja kirjendas lapsevaevas, ja temal oli juur valu, kui ta pidi lapse saama.“ Salm 1. 2.

Jumala sõna tarvitab jageli koguduse kujuta-

miseks naise kuu. Abielu ühendus on üks tugewaimaid maailmas. Bastastikune armastus ja üks-teise eest hoolitsemine vastavalt kummagi poole võimetele ijeloomustab iga õiget abielupaari. Sarnaselt tahab Issand olla oma kogudusega kõige lähemas ühenduses. Ta armastab kogudust ja hoolitseb ta eest, wiik teda noore rohu maadele ja jaadab teda hingamise wee juure. Sga mees ootab naiselt vastuarmastust ja heatahtlikku alistumist. Ka peab kogudus kuulma oma pea, Kristuse, sõna. Nofea kirjutab juba wanasti ilujate sõnadega Jumala kawatjustest kogudusega, teises peatükis: „Sa peab jündima sel päeval, ütleb Jehowa, et sa mind hiiad: Mu mees! ja mind mitte enam ei hiiia: Mu Paal!“

„Ja ma tahan jind enesele kihlata igawejeks ajaks, ja jind enesele kihlata õiguse läbi, ja kohtu läbi, ja helduse läbi, ja halastuse läbi, ja tahan jind enesele kihlata usu läbi, ja ja pead Jehowat tundma.“ Paulus tuletab meele Korintuse kogudusele oma tööd nende heaks öeldes: „Sest ma kannan suurt hoolt teie pärast Jumala suure hoolega; jekt ma olen teid kihlanud ühe mehele, et mina ühe puhta neitsi võiksin Kristusele jaata.“ Kristija Johannes nimetab end peigmehe sõbraks, sellega näidates, et Kristus on see peigmees ja kogudus tema pruut.

Kui Jumala puhast ja õiget kogudust võrreldakse puhta neitsi ja naisega, siis abielurikkaja naine on pühas kirjas äralangemud koguduse kujutus. Efsiel 23, 2—4. Naine, kes ehitud päikesele, kuu ja tähtedega, on Jumala koguduse tähenduskuju. S. Lange tähendab selle kohta: „Naine on me- ja wanaseaduse kogudus lahutamata üksuses.“ Päike on tähendus ewangeeliumi walgusele, mis naist walgustab, ja mis uues seaduses tuleb esile täies hiilguses, kuna kuu on tähendus wanaseaduse warjuteenistusele. Nagu kuu paistab päikeselt laenatud walgusega, samuti paistis wanaseaduse jumalateenistus uuel seaduselt laenatud walgusega. Kristus, kes end nimetab maailma walguseks, tõi oma tulemisega maailma täielise päewawalguse. Seni pidi rahwas tumedal kumwalgel otsima ärapäajemise teed. Kristuse tulekuga tõdenes prohwet Nefaja sõna tema kuuekümnendas peatükis esimeses salmis: „Tõuse üles, jaagu ja walgustatud, jekt sinu walgus tuleb, ja Jehowa au tõuseb ju üle.“

Kogudust, mis wanas seaduses kaswas wälja kaheteistkümnest peawanamast — Jaakobi poegadeft,

ehib uues seaduses, otsekuu tähed kroonis, kaheteistkümne apostli õpetus.

Tulekarma lendam madu.

Johannes edasi vaadeldes näeb üht teist ime-likku tähte: „Sa üht teist tähte nähti taevas, ja waata üks juur tulekarma lendam madu, sel oli seitse pead ja kümme sarve, ja tema peade otsas kümme kuningliku peahet.“ Rooma paganlik võim kujutatakse siin tulekarma lendama mao näol. Riigid walisid oma wappidesse sageli lendama mao kujutuse. Potta kõrwal oli Rooma leegionide tähtsamatks embleemiks lendam madu. Wana madu, „teda hüütakse kuradiks ja saatanaks,“ juhtis Rooma võimu ja inspireeris teda wõitluses Sumala ja tema koguduse vastu. Room oli-tol ajal, kui Kristus sündis, maailma riik ja Rooma linna loeti maailma keskpunktiks. Selle tähendusmärgina lasks keiser Augustus Rooma moorumile püstitada kuldse posti, tõendusjeks, et siin asub maailma keskkoht. Rooma keisrile sai osaks jumalik austus. Suba Cesar lasks üles seada oma kuu teiste jumalate hulka templise. Melito tõendab, et isegi keisrite kujud enam kummardati kui teisi jumalaid. Keisrikultusele anti esimene koht riigis ja jelles wastuhakkajaid loeti riigiäraandjateks. Selle kultuse mittetäitmises tekkis ka kristlastel kõigejuurem konflikt paganliku riigiga.

Saatana tegewus juundub ikka selle poole, et seada kõige Sumala kummardamise asemele inimeste austamine ja jumaldamine. Nagu see sündis wanasti, on see ka tänapäew. Keiser oli ühtlasi Pontifeks Maximus — ülempreester ja nõudis omale wastawat au. Sumala rahwas peawad andma „Sumalale mis Sumala kohus ja keisrile mis keisri kohus on“. Kui aga maine walitus nõuab omale jumalale kuuluvat au ja sõnakuulelikkust, siis on kristlase kohus jääda truuks Sumala nõuetele. Room püüdis häwitada ainujumala teenistust, misjuguuse eesmärgi läbiwiimiseks ta pidi asuma waenujalale Sumala rahwaga. Omas wihas ta „tõmbas kolmanda osa taewatähti ja wiskas neid maa peale.“ Tähtede pillutamise läbi, nagu Laanieli raamatu 8. peat. 10. 24. jalnid jedasama tõendawad, näidatakse tagatijamijele ja koguduse juhatusse tegewuse halwamijele, mis ijeloomustas Rooma võimu poliitikat wana Iisraeli, eriti aga noore ristikoguduse juures. Suutide riik sattus täielikult Rooma walitjuse alla. Iisraeli walitjusepp läks Rooma walitjajate kätte. Wõitmed „tähed“ langesid sel ajal. Veel rohkem langes „tähti“ kristlaste tagatijamijel, sest märtrite hull, kes ei paenutanud ebajumalateenistuse ja keisrikultuse alla, oli küllalt juur, et neid wõrrelda langetatud tähtedega.

Lendam madu kaotab lahingu.

Lendam mao wiha on peaaesjalikult sihtitud poeglapsele, teda naine pidi sünnitama. Tema häwitamisega oleks wõit jäänud pimeduse jõududele. Kes on see wihatud poeglaps? Suba Eedenis, patulangusel anti teada, et wihawaen saab walitjema naise seemne ja lendama mao wahel. Paulus seletab Kalatia kolmandas peatükis, jalm kuusteist, et see seemne on Kristus. Etimeuse töötuse põhjal peab naise seemne rõhuma mao pea. Sellega on seletatam see wiha, mis awaldub poeglapse vastu. Sejaja kuulutab iheksandas peatükis, wiendas jalmis: „Sest üks laps on meie sündinud, üks poeg on meie antud, kelle öla peal ta walitus on ja temale pannakse nimi: Imelik, nõuandja, wägew Sumal, igawene ija, rahu würt.“ See laps oli oodataw Messias.

Jälgides poeglapse saatust, näeme, et ta kistakse Sumala aujärje juure; temale antakse meelewäld paganate wõi rahwaste üle ja et ta neid „raudkeppiga peab hoidma“. See wõim kuulub Kristusele, Sumala Pojale. Paul 2, 7—9. Tema läks pärast oma ülestõusmijst oma Iija juure taewa ja istub tema paremal käel. Kõikide tunnuste põhjal ei wõi poeglaps keegi muu olla, kui Kristus ise.

Saatana tahtis Rooma võimu läbi Kristuse häwitada, „teda ära süüa“. Kui Seesus sündis, oli Herodes maawalitseja. Larkadelt kuuldes, et Suuda rahwale on sündinud kuningas, ehmatas ta ära ja lasks kõik poeglapjed alla kahe aasta ära tappa, et selle läbi kahjutuks teha ka tulewane kuningas.

Istanda käsul põgenesid wanemad Seesufega Egiptusesse ja selle tõttu ta pääsis surmast.

Wana lendam madu — kurat — töötab inimlikkude tööriistade läbi. Selles mõttes on kõi, kui öeldakse: „Teine inimene on teise kurat.“ Kristuse ja tema koguduse kahjutuks tegemiseks tarwitas ta Rooma võimu. Rooma walitjuse poolt anti ka Kristus risti süüa. Kuid Sumal päästis oma Poja surmast ja lahing, mis Kristus pidas maa peal öeluse wõimudega, lõppes etimeuse wõiduga. Teda ülendati Iija kroonile. Sealt järgnewad uued löögid wastasele. Wõitlus pole veel lõppenud, waid kestab edasi. Temasse on kistud kõik inimesed. Eriti raskest tuleproowijst peab läbi minema naine — Sumala kogudus. Wõitluse käik on näidatud järgmises osas ilmutamise raamatus, mida waatleme edaspidi.

Etimeuse osa wõitlusest on mööda. Kristus oli kõiges sõnakuulelik oma Iisale ja see oli ta wõidu jaladus. Ta ei kartnud õhwardusi ega surma. Ta ei lastnud end meelitada au, wäe ega süüfiliste kuldawuste läbi. Oma talle-taolijes alistuwuses Sumalale tuli ta wälja wõitjana. Tema wõit on ka meie wõit.

Kui tulewifuloor ferrib.

III. 3.

(Lõpp.)

Oleme jeni jälginud kristliku koguduse ajalugu, alates Kristuse ajast kuni möödunud sajandi keskteni. Sündmustiku leidmine olewat ette kuulutatud Piiblis, Ilmutamise raamatu kuendas peatükis. Nii koguduse siseti elu puutuvad ühiskasjad kui ka teda ümbritsevate välisvõimude tegewus ja lõpuks ka sündmused taewalaotuses — kõik tõendawad ettekuulutuste täpselt tõdenemist. Iseäranis wiimaste sündmuste täitumist rõhutawad mitmed tähtjad ajaloolased ja täheteadlased.

Seni waatlesime Kristuse tuleku eelkäiwaid sündmusi, kuid nüüd nägemus pöörab asja enese juure. Kristuse võimsal ilmumisel „taewas baganeb otsekui kokkukeeratud paber ja kõik mäed ja saared ütkatakse omalt ajemelt“. Salm 14.

Juba prohwet Joel ütleb: „Seft Jehooma mõirab Siionist ja annab oma häält Jeruusalemmast kuulda.“ Joel 4, 16. Kui Jumal end kord Siionil ilmutas, siis „mäed hüppasid nõnda kui jäärad, mäekingud nõnda kui lambatalled.“ Saul 114, 4. Tol korral kõigutas Tema hääl maapinda ja Ta on töotanud seda weelgi teha: „Kelle hääl sel ajal maad kõigutas, aga nüüd on ta töotanud ja öelnud: Weel kord tahan mina ei mitte ükspäinis maad, waid ka taewast liigutada.“ Ebr. 12, 26. Jesaja kirjutab: „Maad pöurutatakse wäga... maa kõigub wäga. Maa waarub wäga otsekui joobnud... tema üleastumine on raske ta peal, et see langeb ja ei tõuse jälle üles.“ Jes. 24, 19. 20. Ka Kristus kõneles omal ajal sellest, öeldes: „... taewa wägesid peab kõigutatama.“ Luk. 21, 26.

Tema ilmutamise mõju. „Ja maa kuningad ja juured ja rikkad ja pealikud tuhanda üle ja wägewad ja kõik julased ja wabamehed pugesid warjule selle palge eest, kes aujärje peal istub ja Lalle wiha eest.“ Salm 15. Siin nimetatud täiusarw seitse tähendab kõiki jumalatuud ja määrab neid nende tegewuse alusel ühte klassi. Nende jumalatu tegutsimine kestab wiimse ilmawilguni. Just selle eel, mil Jumal asetab Siionisje õige Kuninga, „maailma kuningad seisawad wastu ja würestid peawad ühtlasi nõu Jehooma ja tema mõitud mehe wastu.“ Saul 2. Just selle eel, mil „Jehooma saadab oma wägewad alla minema,“ tulewad kokku kõik sõjamehed, taomad oma atradest mõõgad ja ütlewad: „Mina olen wägew.“

Ja, just „wiimseil päewil“ rikkad koguwad warandusi ja elawad piirita rikkuses oma himude järele. Nad on kurdid puudustkannatajate kaasnimestest hiiüetetele, mis juba kostawad „wägede Jehooma kõrwade ette“. Saf. 5, 1—5. Kuid need olukorrad mitte üksi ei piisi, waid kurjus juureneb weelgi.

Paulus ütleb: „Aga pahad inimesed ja petised lähewad ifka peale kurjemaks, nad ehitawad ja neid ehitatakse.“ 2. Tim. 3, 13.

„Seft tema juur wihapäew on tulnud.“ Selle lause leiame ettekuulutusest, mida kord wäljendawad jumalafarmatute huuled. Siis näewad kõik, et Jumala juur kohtupäew on siiski tulnud, kuigi nad oma elupäewil ütlesid: „Kus on tema tulemise töötus? Seft sellest ajast kui wänemad läinud maailmast ära, jääb kõik nõnda, kui looma algusest on olnud.“ 2. Peetr. 3, 4. Kristuse tulek tabab maailma otsekui õõsi waras. Neil ei ole olnud usku Jumala töotustesse. Kuid see ei muuda Jumala algplaani. Juba Paulus kirjutas omal ajal, et uskmatus ei muuda Jumala plaani täideminekut. Ta kirjutab: „Aga mis sest on, et mõningad ei ole uskunud? Kas nende uskumata süda peaks Jumala uju tühjaks tegema? Ei paigastki mitte!“ Room. 3, 3.

Ütleb kord aeg, mil täitub prohwet Jesaja kuulutus: „Ja halwa inimeste üibus peab alla wajuatunud ja juurte suureline meel alandatud jaama; aga Jehooma üksi peab kõrge olema sel päewal.“ Jes. 2, 17.

Seites pillu pitserite ajajärgule, mõisime tutwuneda olukordadega kristlikus koguduses ja wäljaspool seda. Sga pitseri awamisega algas ka uus ja teisjuline ajajärk, millises tuli wõidelda ja tegutseda kristlikul kogudusel. Kogu kirjeldusest selgus, et tõelik kristlik kogudus on alati olnud armult wäike. Nende maailmawaade ja usukombed on põhjenenud ainult Jumala Sõnale ja olnud hoopis lahus waadetest, mis üldsus õigeks pidanud. Nad pidid oma tõekspidamise pärast palju kannatama ja tihti selle pärast elu jätma. Neid on nimetatud „lahkusulisteks“ (Ap. t. 28, 22). Suurimaks tõusejõuks nende tegutsemises oli armastus isekesis. Selkjamaks tähets nende õttalisel eluteel oli mõte Kristuse tagasitulekust. Paulus kirjutab ewangeliümist, et see „juhatab meid... ootama õnnist lootust... meie õnnistegija Jesuse Kristuse au-ilmumist.“ Tiit. 2, 12. 13. Kuwenda pitseri läbi ehitatud sündmused juhivad ka meie tähelepanu Kristuse tuleku eelseile sündmustele maakeral ja taewalaotuses.

Rahelgu uskmatus prohwetikuulutuste täitumise üle; piiridku teadlased ajalooos ülestatendatud ebaloomulikke ja jeni selgitamatuid loodusesündmusi teaduslikult loomulikkudeks tembelbada; olgu kõik maailm Jumala töotuste täitumise kohta uskmatu — Ta täidab siiski oma töotused.

Oleme selle artikli kaudu tutwunenud ettekuu-

Õiges waimus edasi.

Praegusel tõsisel ajal on tarvis waimulikku äratust. Eeskujuks sellele äratusele on üks miinewiku usutunnistaja, usumees ja usutundja, prohwet Elias. Tema tunnistus on püsinud. Tema töö tol languse ja jumalafalgamise ajal heidab helgi ka meie ajale.

See jumalamees ja tema tegu on saanud sümboliks kabele juurele waimulikule uuendusele: juurele waimulikule äratusele, mille kord ristija Johannes ellu kutsus Elia waimus ja wäes, kui ka wiimsele juurele äratusele, adventkuulutusel, mis wiib armuõpetuse kuningriigist kõike maailma. Elia isikust, päritolust ja kaswatuselst Pihhatri waikib. Üsna järsku astub ta piibllilisse ajalukku. Aga juba tema nimi näitab tema iseloomu ja tegevust: „Mu Jumal on Jehoowa!“ — „Jehoowa on minu tugevus!“ Waimuliku jõu jaladus, mis ta omas tegevuses üles näitas, seisib seesmises ja usaldawas wahetorras Jumalaga. Eliale polnud Jumal mingi kauge, isikuta ja tunnetamatu jõud. Jumal oli temale elaw, kõikjalolew ja püha olemus, kellele ainuüksi kuulub au ja austus. Tema hing oli täidetud teadmisest Jumala ligioleku kohta. Selles meendumuses ta alustas ka waimuliku äratuse töö.

Jisraelis walitses suur waimulik pimedus. Tõe ja puhta jumalateenistuse walgus oli peaaegu kustunud. Kuningas Ahab oli osanud Jisraeli riiki poliitiliselt kindlustada ja majanduselu õitsele wiia, käies läbi rikaste kaubalinnade Siidoni ja Tiirusse. Samal ajal oli aga jumalafalgamine wõtnud maad Ahabi halwa eeskujuga tõttu. Whielu Sebeliga, Siidoni kuningaga tütreaga, oli wõimsalt edendanud ebajumalateenistust ja Jumalast taganemist. Paganlik päikesekummardamine, baaliteenistus tõrjus wälja õige jumalateenistuse. Ebajumalateenistus sai riigiusuks. Baal päikesejumalana ja Astarte kuujumalana kehastasid loomistööd. Suurt wiljakandmist Jisraelis ei peetud enam elawa

lutatud jündmustega ja leidnud, et nii mitmed neist on läitunud meie ajal wõi ka mõned aastakümned enne meid. Kuidas on Sinu waated eelnimetatud jündmuste kohta? Ujud Sa, et need on Jumalast antud ajamärgid? Kristus ütles endalt ettekuulutatud ajamärgide kohta: „Aga wiigipuuist õppige tähendamise sõna: kui tema oksad juba pungas ja lehki ajawad, siis tunnete teie, et juwi ligi on. Nõnda ka teie, kui teie jeda kõik näete, siis tundke, et see ligi on, uffe ees.“ Matt. 24, 32. 33. Sunelik on see, kes end valmistab Kristuse tuleku wastu ja usub tema pühalikku töötust: „Taewas ja maa lähewad hukka, aga minu sõnad ei lähe mitte hukka.“

Jumala teeneks, waid Baali teeneks. Kõlwatus wõttis kiiresti wõimust, alatuud tegusid, mis käisid ebajumalateenistusega käsi-käes, mitte ainult ei jallitud, waid isegi edendati. Jisraeli ahwardas ebajumalateenistusse langemine.

Siis astus Elias üles. Oma usupalwega ta põhjustas Jumalat saatma hirmsa põua üle maa. Siin pidi Jumal saatma kibeda häda, et rahwast panna järele mõtlema.

Kui maa ei olnud saanud üle kolme aasta wihma ja häda tõusnud äärmuseni, Elia wõttis ette otjustawa sammu kõlbelise seisukorra selgitamiseks. Tema nõudel kuningas Ahab kutsus kofku rahwa ja 850 baali-prohwetit Karmeli mäele. Siin prohwet kutsus rahwast üles wõtma seisukohta: „Kui kaua te olete lonkamas kahes mõttes? Dns Jehoowa Jumal, siis käige tema järel, aga kui Baal see on, siis käige tema järel.“ (1. Kun. 18, 21.). Kui ebajumalateenistusest kõlbeliselt nõrgestatud ja kahewahel olew rahwas ei saanud otjustada, Elia tegi weel midagi. Ta ehitas altari ja pani selle peale ohwri. Dige, elaw Jumal pidi wastama tulega, mis pidi ohwri põletama. Jumala otsus, mis siin pidi teada saama, sai iseäranis järele proowitud. Jehoowa oli wanal ajal tihti wastanud tulega. Ettepanek, millele Jumal jällegi pidi wastama tulega, pidi rahwale tuletama meele pühalikumad ja mälestuswäärsemad juhtumid ajaloos. Prohwet ootas iseäralist, awalikku wäewaldust Jumala poolt. Ta ise oli teinud kõik. Aga tema jõud ei jaksanud rahwast wiia teisele teele. Ka Jumal kuulis oma teenrit. Baali-preesprite wõimetus ja seega kogu ebajumalateenistuse tihhjus sai kogu rahwale selgeks. Nende hüüdmisel Baali poole polnud mingit tagajärge. Isjand aga kuulis prohweti palwe: „Ja Jehoowa tuluke langes maha ja sõi ära põletamisohwri, puud, kiwid ja põrnu ja lakkus wee ära, mis oli kaewandikus. Ja kõik rahwas nägi ja heitis ilmili maha ja ütles: „Jehoowa on Jumal, Jehoowa on Jumal!“ (1. Kun. 18, 37—39.)

Milline tähendus on sel jündmusel, mis toimus umbes 2700 aastat tagasi, praegusele ajale? „Mis iial enne on kirjutatud, see on meie õpetuseks kirjutatud, et meil kannatuse ja kirjarõõmuse läbi peab lootus olema.“ (Rom. 15, 4.). Kõik Jumala tegu on teadlikult rajatud igawikule.

Jumal võib kaua waitida, tal on suur kannatus inimeste eesmärgiga, aga kui tema aeg on tulnud, siis hakkab ta asjast kinni — ka tänapäew weel. Praegu nagu kord Elia päewilgi Jumal hoiab abinõud ja tööriistad käepärast. Mitte prohweti isik pole peaasi, waid waim ja wägi, mis awaldub teades.

Uuem kultuur ja uskmatus, seega paganlus ühel

pool ja inimlikud õpetused ning usuline filmatirjalisus teisel pool, tähistajid Iisraeli madalat waimulikku tasapinda lühike aeg enne Kristuse tulekut. Maailma lunastaja, Kristus, pidi siindima prohwetite ettekuulutuse järgi Iisraelis. (Mat. 4, 4.). Tema tulek pidi olema ette valmistatud, rahwas pidi olema hoiatatud ja tähelepanelikuks tehtud ning otjustamisele wiidud. Selleks ülesandeks ja waimulikuks äratuseks Jumal kutsus ristija Johannese, kellest Jeesus ise hiljem ütles, et „tema on Elias, kes pidi tulema.“ (Mat. 11, 10—14.) Ja teisel juhtumil tunnistas Jeesus: „... Elias on juba tulnud ja nad ei ole teda mitte tunnud, waid on temale teinud, mis nad iial tahtnud... Siis mõistid jüngerid, et ta ristijast Johannest neile oli rääkinud.“ (Mat. 17, 9—13.) Iisraelis oli lewitatud arusaamine, et Elias, keda Jumal omal ajal ei lasnud jurma maitsta, waid taewasse wõttis, tuleb isiklikult tagasi, et üht jamajugust, imesteldawat uuendust läbi wiia nagu oli jada aastat tagasi. Nad ekkisid, sest nad ei tunnud Kristja. Mitte Elia ei pidanud Jeesuse eelkäijana tegema ettevalmistustöö, waid mees, kel juure prohwetit iseloom, woorus, waim ja wägi.

Jumala rahwal oli läinud kaduma sijeelu, jumalatundmine usuelus. Ja see pidi saama uuendatud. Selleks Jumal tarwitas meest, kellel Elia jarnane waim ja wägi.

Kuulutusel oli tagajärg. On kirjutatud, et rahwas, tõlnerid ja isegi sõjamehed tulid Johannese juure ja küsijid: „Mis peame meie siis tegema?“ (Luk. 3, 7—14.) Otjustus oli neis küps. Nad tahtsid teada tõeteed. Meie päewil läheb täide kolmas ning wiimne Elia kuulutus.

Sellest kuulutab ette prohwet Malakia: „Waatata, ma läkitan teile prohwetit Elia, enne kui tuleb Jehooma päew, mis suur on ja kardetaw. Ja tema peab wanemate siidame pööрма laste poole ja laste siidame wanemate poole, et ma wähest ei tule ja ei löö maad, et see saab ärafaotatawaks.“ (Mal. 3, 23, 24.) Kas on olemas põhjust Elia kolmandaks kuulutuseks? Tähelepanelik ja otjekohene waatleja peab tunnistama, et meie ajal walitseb moraalsel alal suur pimedus. Puudus ei ole küll kirikuisit ja palwemajadest, preestreist ja juhtlajatist. Puudub aga Jumala wägi. Kristiusuit räägitakse wäga palju aga läbi elatakse wäga wähe.

Nagu Elia ja Johannese päewil, nõnda on ka nüüd paganlikud õpetused: filosoofia, spiritism ja teised liikumised kristlaste seas, edendanud ebausku ja usmatust. Moodjad saduserid salgawad Jumala imesid, Jeesuse imesündi, illestõusmist ja igawest elu. Teiselt poolt moodne warijeerlikkus — kindlasti mitte alati paha eesmärgiga — hoiab kinni tuhanded kristlased ja inimhinged inimeste õpetustega ja usulise kombetäitmisega, milledes puudub wägi. Inimesed aga ihkawad lunastust, Jumala wäge. Tähelepanuwäärse wäljenduse selle

Uus kultuur — wanad kombes.

wajaduse kohta loeme ühest ajalehest: „Maailm joowib juhti, kes wiiks walguse juure. Ta waatab alalõpmata kergusse ja terwitab iga uut lootust, mis terfib üles kõrgema ideaali tähga. Inimhing janneb usklikkuse, religiooni järele...“

Need wäljendused finnitawad, et oodatakse üht Elia, päästjat, reformaatori, kes toob hingelismoraalsel alal pöördet paremuse poole. Kõige inimeste päästmine ei seija sureliku inimese waid Jumala käes; mitte inimeste õpetuses, waid taewa kuulutuses Elia waimus ja wäes.

See kuulutus on tegutsemas. See saab tõeks meie silme ja kõrwu ees ning see on äratus-, hoiatus- ja otjustuskulutus igajuguste äralangemistõimude wastu, kõigi inimeste õpetustele rajatud ekkituste wastu. See nõuab teatavat seisukohawõtmist, kas Jumala poolt wõi wastu. Waal wõi elaw Jumal, jeda tuleb otjustada täna. Elia waimus ja wäes läheb kuulutus üle maailma: „Kartke Jumalat ja andke temale au, sest et tema kohtutund on tulnud, ja kumardage jeda, kes on teinud taewa ja maa, mere ja weeallikad.“

Mida saab raha eest?

Keegi norra kirjaniik on awaldanud illoomustuse raha kohta järgnewates sõnades:

Rahal kui niijugusel ei ole omaette üringit wäärust, kuid sellegi peale waatamata ta on wäga kasulik wahend sellele, kes jeda õieti tarwitab. Seldatakse, et raha eest wõib kõik saada, kuid see ei ole õige. Raha eest wõib osta toitu aga mitte söögiisu; arstirohtu aga mitte terwist; pehmeid patju aga mitte und; hiilguist aga mitte rahuldust; lõbutusi aga mitte rõõmu; tuttawaid aga mitte sõpru; palgalisi aga mitte teenijaid; lõbusaid päewi aga mitte rahu.

See tähendab siis, et raha eest ei saa õieti mitte midagi.

Terwishoid

Õunad terwise teenistuses.

Õunad on maitsev ja eelistatum puuvili meil. Nad on ühtlasi enam tuluandvad kui miski muu. Meie õunad on tuntud ja nõuetavad Euroopa turul. Eriti Põhja-Euroopas, Skandinaavias j. m. Õunte eest jaadud jummad aitavad tõsta ka meie väliskaubanduse aktiivat.

Ka õunu meil eestis kasvab. On leida üle 50 sorti. Paremaid ja rohkem turguleidnud sorte on vähem. Suviõuntest on enam tuntud ja maitset paremad „Suislepp“, „Marttipan“, „Walge klaar“ j. t. Sügisõuntest, mida meil kasvataakse kõige enam, oleksid „Tartu roosõun“, „Liivoi kuldrenett“, „Tallinna pirnõun“, „Vorowinka“, „Litowka“, „Sampanjer“ j. t. Taliõuntest — „Babuschfino“, „Antonowka“, „Suur Kajakirenett“, „Krügeri taliõun“, „Sibulõunad“ j. t. Majanduslikult on õunad meil täiesti tajuavad.

Kuid ka meie terwisele on õun eriti soovitatav. Kui õuna keemilist koostist uurida, leiame seal väga mitmesuguseid toitaineid, mis on meie organismile väga terwislikud. Peale suure süsivesikudavuse (kuni 26%) leiame õuntes veel jooti, rauda ja vitamiine. Just joodi- ja rauasisaldamise tõttu on õun soovitatav puuvili nii haigele kui tervele. Meie seedimisnäärmed kannatavad tihti liig ühekiilgsest toidusest, mille tagajärjeks jagedad seedimisrikked, kuna maos ainult mõned näärmed töötavad, teised aga mitte. Õunatoitude juures jääb see rike ära, kuna need võimaldavad vahelduse. Kuid ka siin on hädasoht seedimisele, kuna õunatoitud võivad alguses kutsuda esile seedimishäireid. Kuid seda ainult rikutud mao juures. See on aga välditav, kui alul korraga mitte palju tarvitada.

Toorelt söömisel ei tohi neid kunagi koorida. Õunad pestakse ja kuivatatakse puhta lapiga, ja jüüakse kõige koore ja südamega. Kooritud õun kaotab 50% oma väärtusest. Ka õuna jüüda ja seemned sõjaldavad just jooti ja rauda, mis nii tähtis. Kuid kahjuks ei ole meil veel jõutud küllalt kaugele jelle nii vajaliku puuvilja tarvitamisel. Sügisel küll. Siis kui turg on üle koormatud õunte rohkeusega. Kui aedades on õunu külluses ja ei teata, mida nendega peale hakata. Siis on õunte hind ka küllalt madal ja kõigile kättesaadav, ja siis on õunte tarvitus suur. Kuid juba mõne kuu pärast kui hooaeg läbi, tõuseb õunte hind mitmekordseks ja muutub jeeaga harilikule jurelikule kättesaamatuks.

Kuid jee on ebanormaalne nähe ja täiesti välditav. Tuleb enam tähelepanu pöörata õunte ületalve hoidmisele. See ei mõta eriliist kulu ega waeu, kuid tajub end mitme võrra. Sügisel, kui õunad odavad, tuleb osta häid klopimata ja plekkideta õunu, ja ajetada nad paariks nädalaks külma ruumi riislitele jeisma. Selle aja jookjul tulewad esile kõik jalajased riked. Wigased õunad kõrvaldatakse ja teised pakitakse üle talve hoidmiseks.

Kõige kohajem on õunu ületalve hoida keldris, mis

olgu õhurikas ja puhas. Kuid tuleb waadata, et temperatuur ei langeks alla +1° C. ega tõuseks liiga. Ühtlases temperatuuris ja niiskuses sejawad õunad kõige kauem. Keldri seintele wiltuajetatud riislitele, kuhu on laotatud pakid fard laastwillu, asetatakse õunad nii, et nad kokku ei puutu. Õunu võib ajetada kahes kihis, kuid wahel peab olema jälle laastwillu. Samuti võib õunu ületalve hoida ka kastitesse pakitult, tarwitades pakimisel kas sõmerturwast või laastwillu. Nii lahkest kui ka kastidesse pakitult õunad sejawad wärsked üle talve ja on heaks wahelduseks meie toidule. Jääb waid soovida, et jellele rohkem tähelepanu pööratakse. Õun olgu igas perekonnas läbi aasta. Tahad olla terve, joo õunu! **B. R.**

Milmine on kasulif leib.

Leiva väärtus oleneb sellest, 1) kas leib sisaldab küllaldasel määral kõik tarvilikud toitained, 2) kas leib valmistamisel omandab loomuliku, hea maitse ja jääb igapäevasel tarvitamisel alati maitseks ja 3) kas leival on ilus väljanägemine.

Leival võib olla täielik väärtus alles siis, kui viljatera toitained ei lahutata ega kõrvaldata, vaid leiva valmistamisel täiesti ära kasutatakse, kui leiva valmistamine toimub õieti.

Meid nõudeid on inimesed instinktiivselt täitnud minewikus. Uuemal ajal aga on sellest osalt kõrvaldatud, kuna viljateral lahutatakse välimised kihid ühes eo ja keega walgest teratuumast, kusjuures esimene läheb loomade toiduks, kuna viimasest, mis küll ilus, walge väljanägemiselt, kuid alaväärtuslik, valmistatakse leib.

Miks on see nii?

See tuleb kirjutada osalt rifutud maitse — keele ja silma — arvele, ja palju enam äri ja tööstuse huvide arvele. Jahu pole alalhoiuks, vaid ainult waheaste leivawalmistamisel. Wili ja leib peaks olema alalhoitaw. Jahu on selleks täiesti ebasünnis. Purustatud viljatera püsib muutumatult ainult lühikest aega. Jahu hõlbustab hapnikühendusi ning teisi keemilisi ja bioloogilisi muu-

tuji. Eriti just viljatera väärtuslikumad osad, wälimised kihid, lähewad kõige kergemini rikki. Nende osade kõrvaldamisel jahu püsib kauem.

Viljatera wälimised kihid on väärtuslikum osa. Nad sisaldawad walfaineid, mineraalaineid, süsivesikuid, raswa, witamiine, tselluloosi ja maitseaineid.

Rukis on väärtuslikum kui nisu parema mineraalainete koosseisu poolest. Rukis sisaldab enam lupja ja nisus hoopis puuduwaid flooriühendusi. Väärtusliku eo hulk rukiteras on 3—4%, nisuteras aga 2%. Need kasulikud ained jääb ära kasutada ainult täisjahwatusel.

Tera tuum jahwatatud jahuks, millest valmistatakse leib, on wastuwaidlematult puudulik toiduaine oma koosseisu poolest.

Wäidetakse, et täisjahwatusel saadud jahudest leib on raske seedida. Seepärast kooritakse teral wälimine kord ja toonitatakse, et see olewat parem. Sealjuures unustatakse ära, et sellega tehakse wastupidine wiga, kui juletakse muuta täiuslikku koosseisu, mida loodus annud. See wäline koor, mis teeb wälja umbes kolmandiku osa terast, koosneb küll ülekaalus tselluloosist, aga ta sisaldab selle kõrwal ka ülitähtsaid orgaanilisi happeid, mis etendawad suurt osa teha wastupanuwõimes.

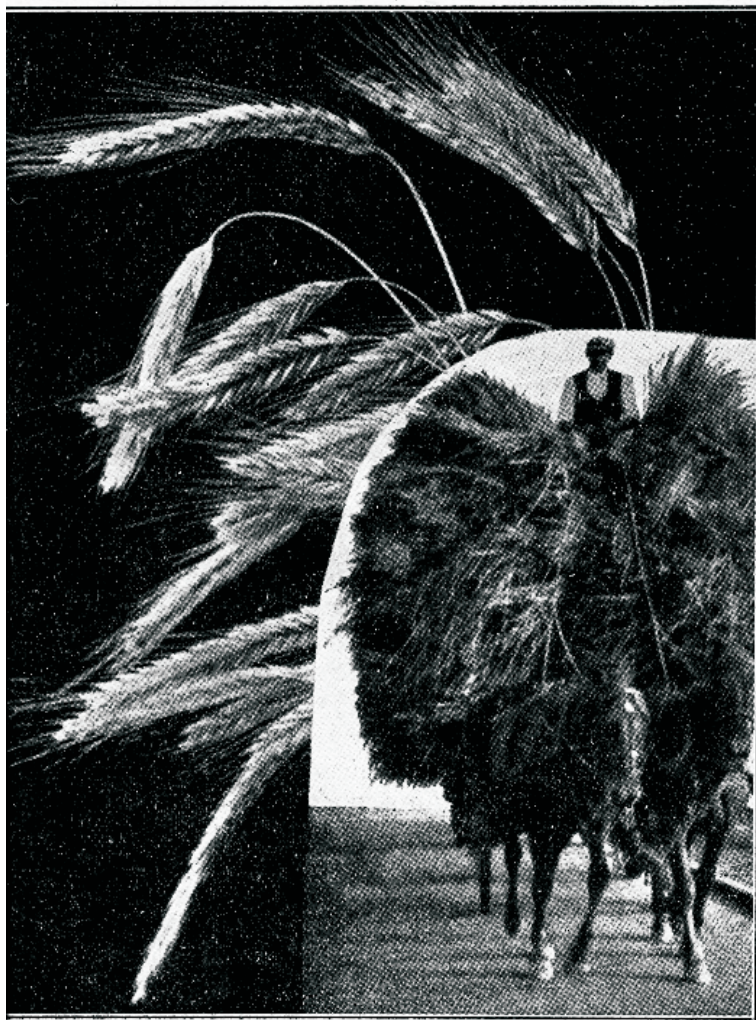
Kui siis kõige väärtuslikum jahu saadakse täisjahwatusel, see on kui jahwatatakse roomimata wili.

Leiwale väärtuse annab õige küpsetamine. Kuudas jeda teha, on juba ammu lahendatud ilma teaduseta ja komplitseeritud westideta. Wäistne küpsetamiswiis on kõige parem, see on nimelt õhuke leib. Skandinaawias on see väga moes. Selle toiming on kiire ja lihtne. Leib küpseb ühtlaselt ja omandab kuiva oleku. Witamiinid jääwad võimalikult wähe kahju. Kuiv rabe omadus toiduinisel avaldab üliheha mõju hammastele ja sülijenärmetele, seega ühtlasi kogu seedimisele. See on nii terwislik, et isegi nõrga terwisega inimene kosub. See on toidukorraldus, mida arstid ammugi soovitanud.

Suur ümargune leib ei ole nii kasulik. Ta ei võimalda wedelat taingat, seega ka mitte täielist paisumist. Demast ei saa ühetaolist saadust, vaid kaks täiesti isejugust, nimelt koor ja siju. Ta tarvitab pikemat küpsemisaega, mis ained osalt rikub. Pehme siju on kahjulik hammastele ja nõrkadele seedimisorganitele.

Kui siis oleks soovitaw pakju, wesi, lõigatawa massi asemel õhuke, kuiv, murtaw leib.

Dr. W. A.

Laste nurk

Andestamine ja unustamine.

Muujamaid asju maailmas on andestamine. See julgustab effiteele jättunud astuma õigele teele ja rõõmustab ka andestajat ennaft. Kui keegi ütles meile lahkusetu sõnu või walis endale parema oja asjadest, mis pidime jagama sõrdjelt, kui keegi moonutas meie kõnelust, lisades jellele omast poolt juure või koguni waletas meie peale jne. — eks siis ole äärmiselt raske andestada?

Sord küsiti ühelt tütarlapselt koolis, kas ta mõistab õieti, mis tähendab sõna „andestama“ ja kas ta võib andestada ja unustada.

Tütarlaps wastas küsijale otsekoheselt ja täpselt: „Ma mõistan küll, mis tähendab andestama, aga andestatud teo unustamine on mulle aru-jaamatu.“

See mõiste näib olewat ühtlaselt puudulik nii wäikeste kui ka suurte juures. Mõtleme, et oleme andestanud, kuid ei juuda unustada minewikku. See ei ole aga õige andestamine.

Üks wäike poisj mängis kord aias oma palliga. Nõrraga jooksis tema lähedale suur koer ja waatles sõbralikult ta mängu. Lõpuks koer jooksis poisi kõrwale ja haukus waljusti, tahtes wõtta oja mängust.

Wäike poisj hakkas hirmu pärast nutma ja hüüdis ema. Ema tuli kõhe waatama, milles asi seisab. Koer näis olewat jättunud jellest kimbatusje. Ta jättis haukumise järele, liputas sõbralikult saba ja jäi rahulikult ootama.

Laps aga nuttis edasi ja waatas hirmunult koerale.

„Waata, kallis,“ ütles ema, „koer jättis haukumise järele, jätta sina ka niüid nutt.“

„Ja, ema,“ ütles poisj, „ta jättis küll haukumise järele, aga haukumine on ikka tema sees.“

Meie andestamine olgu ka unustamine, muidu oleme jelle poisjese sarnased ja ütleme: „Ja, ma olen temale andestanud tehtud paha, aga ma ei juuda unustada, sest kurjus võib olla weel tema sees ja ta teeb jälle.“ Seda ei peaks oletama teistest.

Peame meeles, et ka meie enda elu ei ole täielikult weatu. Võib tulla ette, et ka meie wajame andestamist. Kui tahame, et meile andestatakse, siis peame ka ise andestama. Andestaja on alati lahke ja kaastundlik ning see mõjub temale endale päifejepaistena. Witte-andeksandja jüdames asuwad warjud, mis teewad õudseks kogu elu. Nii siis: arendagem andestamiseelt — ükskõik kuidas keegi oleks effimud meie wastu — nõnda, et me võikime igal õhtul palwetada: „Ja anna andeks meile meie wõlad, kui ka meie andeks anname oma wõlglastele.“

L. J.

Kuidas Ewald sai sõbrad.

Ewald armastas mänguasju. Ja imelik — peagu kõik ta mänguasjad olid „leitud“. Harva möödus päev, kui ta koju tulles ei toonud kaasa mõne „leitud“ asja.

Kuid ta polnud siiski õnnelik. Kuigi mänguasjad olid temale parimaks ajaviiteks, tal puudus midagi, mille üle ta sagedasti imestas. Tal puudusid sõbrad mitte üksnes kodus, vaid ka koolis. Paljud iegi ei mänginud tema seltsis ja see tegi talle valu.

Ühel päeval tuli kooli uus õpilane. Tema nimi oli Peeter. Juba esimesel päeval ta leidis endale sõbrad. Kadus kellelgi midagi, Peeter aitab kohe jeda üles otsida. Leidis ta ise midagi, siis ta otsis kohe kaotaja. Ja nii tekkiski vastastikkune sõprus ja usaldus.

Ewald vaatas kõrvast ja imestas. Enam veel: ta kadestas. Ta ei juutnud kuidagi mõista, kuidas kõik sõbrustasid jelle poisiga.

Ewald nägi, et ta oli iegi paremini riidetatud, kui Peeter. Samuti ta oli ka edukam õppimises. Kuid jeda ei pandud tähele. „Ma mina tahaksin omada sõpru“, ütles ta endale, seistes kord jällegi eraldatud teiste seltskonnast, „ma pole ju milleski halvem Peetrist.“

Samal ajal ta nägi väikest poisit midagi otjemas mänguplatzil. „Kaotasid ja midagi,“ küsis Ewald poisilt. „Jah, ma kaotasin oma palli,“ vastas pois, kelle nimi oli Karl. „Wäga kahju,“ vastas Ewald, kuid ta ise mõtles teisiti. Karl jatkas otjumist, kuid tagajärjetult. Ka Ewald silmitses oma ümbrust. Nõrraga ta nägi palli enda ees rohus. Ta andis pallile ojama hoobi, nii et see

weeres kaugemale rohtu ja kadus hoopis filmist. Ta ise aga ei teinud wäljagi, et ta oli leidnud palli.

Kooliaja möödudes ta wõttis maast palli ja hüüdis: „Kes leidis, jelle oma!“ Siis ta pani palli tasku ja läts oma teed. Wäike Karl, kes oli kaotanud jelle palli, waatas küll pealt, kuid ei ütelnud midagi. Ta tundis Ewaldit wäga hästi. „Kes leidis, jelle oma,“ oleks ütelnud Ewald, ja jellega asi oleks olnud diendatud.

Teel koolist koju Ewald kõneles Peetriga ja näitas temale oma palli, mille ta oli „leidnud“. Seda kuuldes Peetri kulnud tõmbusid kortsu. Ta ei sallinud autust. „Ma juhtusin nägema, mis ja tegid,“ vastas ta Ewaldile. „Sa ise peitjäd jelle palli jügawantale rohu alla, et omanik ei leiaks. Siljem ja läfjid ja tõid palli ära.“

See märkus ei meeldinud Ewaldile. Ta huultele ilmus kibe naeratus ja ta esiteks waitis. Kuid peagi ta kogus end jälle ja ütles hoolimatult: „Kes leidis, jelle oma!“

„Wõib olla,“ vastas Peeter waitjelt, „kuid jellistel leidjatel on wähe sõpru. Mina hindan enam aujust ja sõpru, kui asju. Need on rohkem wäärt. Asjad ei maksa palju.“

Nad kakkestasid kõneluse ja läfjid otjeteed koju.

Ewald õõji ei maganud hästi. Tal oli meeles, mida oli ütelnud Peeter. Peetrit oli sõpru ja ta hindas neid. Temal näis olewat õigus. „Sõbrad on tõesti enam wäärt, kui asjad ja ma waatan, kas ma ei saa ka endale sõpru wõita,“ ütles ta endale. Pikema seesnise wõitluse järele temas küpses otsus.

Järgmisel hommikul kooli minnes ta käed olid täis asju, mida ta oli leidnud ja endale pidanud. Ta wiis kõik need asjad omanikule tagasi. See oli küll äärmiselt raske ülesanne, aga teist teed ei olnud. Ewald seletas igale omanikule, kuidas nende leidmine oli juhtunud. Kõik rõõmustasid Ewaldi aujameelsuse üle ja kinkisid talle usalduse. Peagi unnes minewit ja Ewaldil oli palju sõpru. Seda kutsuti igale poole mänguseltsiliseks, ilma et tal oleks olnud waja minna ise end pakkuma, wõi et temast oleks hoitud kõrwale.

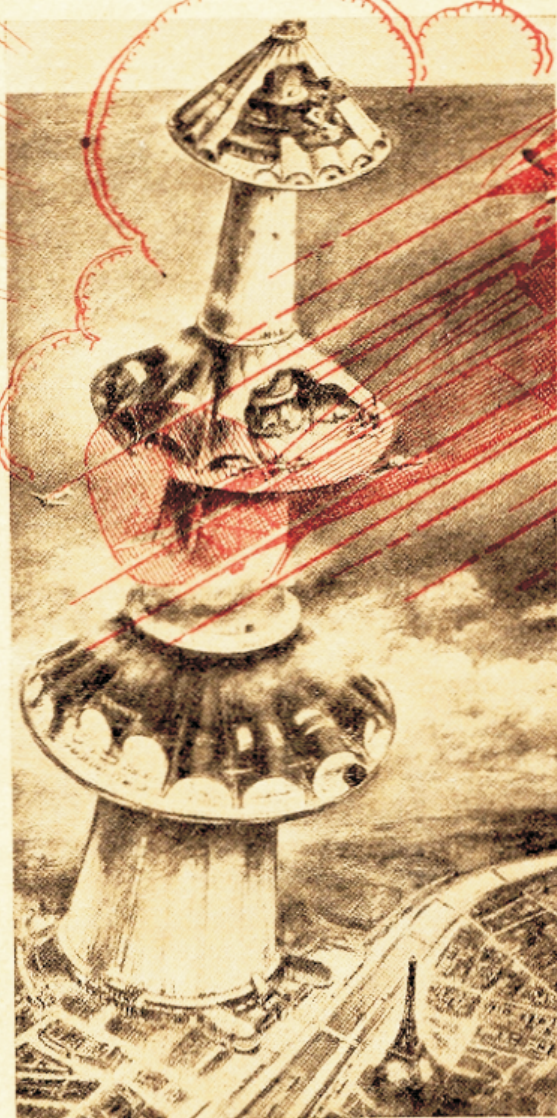
„Ma tean, see on äärmiselt raske ülesanne,“ ütles Peeter Ewaldile, kui nad jälle kohtasid, „aga see on ainsam tee edule. Tead, ka mina tegin läbi jelle kooli. Kuid lõpuks kõik austasid mind minu aujameelsuse pärast.“

Ewald kirjutas Peetrile käre ja ütles: „Ma mina mõistan nüüd, et ausus ja head sõbrad on paremad, kui kõik muu. Olen rõõmus, et juhtisid mind jellele mõttele, andes tõuke jelle teostamiseks.“

Kellele langeb kiist.

TÄNAPÄEVA HUVI ON SUUNATUD

AVARUSSE

Lend tähtedele.

Meeldam ja reaalikult võimalik, et inimene lendab maailmemaailmas helkiivate tähtedeni, ütles Albert Einstein.

Meie lüü ei määra, et inimene tehnilisel teel kunagi tähtedeni jõuab. Kuid me usume kindlasti, et me lendame tähtedest läbi lendame. Jõuame sellel viisil, kui Jumal omad jõu võtab.

Pildid: R. S. Goddardi kujuteldav rakett-torpeedo.

2000 meetri kõrgune torn Pariisi.

Kõrvaloleval pildil näeme kavandi, mille Prantjusemaa loodab teostada 1937. aastaks, maailmanäituse puhuks. Süglatorni ületaks Eiffeli torni 1700 meetri võrra. Sellesse torni mitmejulguses kõrguses ehitatakse kolm platvormi, mis oleksid lennukitele starti- ja maandumiskohaks. Seega lihendatakse aega, mida lennukid vajavad õhkutõusmiseks lähenevate pommilennukite rünnaku tagasilöömisel. Pannakse ette, mahutada torni mitmejulgusele kõrgusele 300 kahurit, mis võiksid tulistada igasfe suunda. Peale selle mahutatakse torni teaduslikud laboratooriumid jne.

See asjaolu meenutab muistsel Paabelil, mis tahtis ka end igavejeks kindlustada.

„Meie Aeg“ ilmub lühis G. P. Aldw. R. Eesti Liidu väljaandel. Toimetuse ja talituse Tallinnas, Merepuiestee 14-a. Tel. 309-41. Vastutav toimetaja: M. Värengrub. Abitoimetaja: S. Pilt. Hind: aastaks 2 krooni, poolaastaks 1 kroon 10 senti, üksiknumber 20 senti. Tellimine kõigist postiasutustest.